

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Департамент освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ
імені А.С.МАКАРЕНКА

ПРОГРАМА
вступного випробування з
МЕТОДИК ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
для здобувачів ступеня бакалавра
на основі раніше здобутого ступеня
(освітньо-кваліфікаційного рівня)
молодшого спеціаліста, бакалавра

Галузь знань:
01 «Освіта»
Напрямок підготовки:
013 «Початкова освіта»

СХВАЛЕНО
науково-методичною радою
Кременчуцького педагогічного коледжу
імені А.С.Макаренка
протокол № 3 від 19 лютого 2018 р.
Голова науково-
методичної ради Ю.В.Малюк

м. Кременчук
2018 рік

ВСТУП

Програма вступного випробування з методик початкової освіти укладена для осіб, які вступають на навчання для здобуття ступеня бакалавр на основі здобутого раніше ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого спеціаліста, бакалавра (за спорідненою спеціальністю).

Фахове вступне випробування на здобуття ступеня бакалавра складається з основних спеціальних предметів (основних методик навчання в початковій школі), які визначають освітньо-професійну підготовку студентів за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста зі спеціальності 013 «Початкова освіта».

Метою фахового випробування є діагностика рівня сформованості внутрішньої мотивації, професійної спрямованості, педагогічних знань, основних умінь та професійної компетентності вступника, його здатності здійснювати педагогічну діяльність відповідно до Державних стандартів підготовки фахівців зі спеціальності «Початкова освіта» за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста, а також виявлення інтелектуального й творчого потенціалу для продовження навчання за ступенем бакалавра. Завданням вступного випробування є перевірка ступеня розуміння вступниками перспектив та шляхів оволодіння професійною діяльністю вчителя початкової школи, теоретичних основ педагогіки, а також визначення рівня сформованості елементарних умінь ефективно вирішувати типові завдання та виконувати професійну діяльність у сучасних школах I ступеня.

Випробування проводиться у вигляді тестування.

У цій програмі наведено опис та короткий зміст основних розділів спеціальних дисциплін, зразків тестів фахового вступного випробування, критерії оцінювання відповідей та список літературних джерел для підготовки до випробування.

Зміст розділу програми в розділі **методики навчання математики** передбачає визначення рівня володіння абітурієнтами системою знань у галузі математики, розуміння математичних основ початкового курсу математики, знання змісту початкової математичної освіти, вимог до рівня математичної підготовки молодших школярів відповідно до освітнього стандарту, програм і підручників із математики для молодших школярів, володіння основними методами та прийомами навчання молодших школярів математичному змісту, наявності чіткого уявлення про основні категорії методики й умінь їх застосовувати в конкретних ситуаціях, демонструвати глибоке розуміння цілей і задач, що стоять перед початковою школою й учителем початкових класів на сучасному етапі розвитку національної школи.

Метою фахового випробування в розділі **методики навчання української мови** є перевірка початкового рівня підготовленості сучасного педагога – опанування майбутніми вчителями шкільних програм і підручників із рідної мови, розуміння закономірностей формування знань, умінь і навичок молодших школярів із мови, оволодіння студентами методикою формування в учнів системи початкових уявлень і понять із фонетики, лексики, словотвору, морфології, синтаксису, прийомами ознайомлення школярів із найважливішими нормами української літературної вимови та правопису й формування їхньої мовленнєвої культури.

Метою фахового випробування в розділі **методики навчання природознавства** є виявлення рівня теоретичної та практичної підготовки майбутніх учителів початкових класів з методики ознайомлення учнів з природою, рівня сформованості професійної компетентності в природничий освітній галузі .

ОПИС ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Методика навчання математики в початкових класах

Розділ I. Загальні питання методики математики

Організація навчання математики. Урок математики – основна форма організації навчальної діяльності молодших школярів. Типи уроків математики. Основні компоненти структури комбінованого уроку, аналіз їх мікроелементів. Основні методи вивчення

нового матеріалу. Методика організації та проведення різних типів уроків математики. Нетрадиційні форми проведення уроків математики в початковій школі. Позакласна робота з математики як невід'ємна частина навчально-виховного процесу.

Розділ II. Цілі невід'ємні числа та методика їх вивчення

Дочисловий період у початковому курсі математики як важливий підготовчий етап вивчення концентру “Десяток”. Нумерація чисел у межах 10. Концентр “Сотня”. Нумерація чисел 11-20. Нумерація чисел 21-100. Концентр “Тисяча”. Нумерація чисел 101-1000. Багатоцифрові числа. Методика вивчення нумерації багатоцифрових чисел.

Розділ III. Арифметичні дії і методика їх вивчення

Додавання та віднімання в межах 10. Табличне додавання та віднімання з переходом через десяток. Усне та письмове додавання й віднімання в межах 100. Складання й засвоєння таблиць множення та ділення в межах 100. Додавання та віднімання в межах 1000. Усне множення й ділення в межах 1000. Письмове множення та ділення в межах 1000. Ділення з остачею. Додавання й віднімання багатоцифрових чисел. Арифметичні дії в межах мільйона.

Розділ IV. Методика навчання розв'язування задач

Роль і місце задач у початковому курсі математики. Функції текстових задач. Складові процесу розв'язування задач. Культура запису розв'язування задач. Класифікація простих задач. Типи складених задач.

Розділ V. Величини та їх вимірювання

Величини (довжина, площа, маса, місткість, час, вартість, ціна, швидкість) у контексті вивчення курсу. Вивчення величин і одиниць їх вимірювання.

Розділ VI. Методика ознайомлення з дробами

Методика вивчення частин і дробів. Порівняння частин. Розв'язування задач, пов'язаних з частинами й дробами.

Розділ VII. Елементи алгебри та методика їх вивчення

Пропедевтика алгебри в початкових класах. Числові вирази, рівності та нерівності. Вирази із змінною. Рівняння. Формування уявлень учнів про функціональну залежність.

Розділ VIII. Елементи геометрії та методика їх вивчення

Пропедевтика геометрії в початкових класах. Розвиток просторових уявлень молодших школярів. Формування уявлень про лінії та відрізки. Прямий кут. Прямокутники. Многокутник. Периметр многокутника. Коло й круг.

Контрольні запитання

1. Типи уроків. Основні компоненти структури комбінованого уроку, аналіз їх мікроелементів.
2. Позакласна робота з математики.
3. Нумерація чисел і додавання та віднімання в межах 10.
4. Нумерація чисел. 11-20. Табличне додавання та віднімання одноцифрових чисел з переходом через десяток.
5. Методика вивчення табличного множення та ділення.
6. Методика вивчення нумерації чисел 21-100.
7. Методика вивчення арифметичних дій в межах 100.
8. Методика вивчення нумерації чисел 101-1000.
9. Методика вивчення арифметичних дій в межах 1000.
10. Методика вивчення багатоцифрових чисел.
11. Методика вивчення ділення з остачею.
12. Методика вивчення поза табличних випадків множення та ділення
13. Загальні питання методики навчання учнів розв'язування задач.
14. Методика навчання розв'язування простих задач.
15. Методика навчання учнів розв'язування складених задач.

16. Методика навчання учнів розв'язувати типові задачі.
17. Методика формування уявлень про величини, які розглядаються в курсі математики початкової школи (довжина, площа, місткість, маса, ціна, вартість тощо).
18. Методичні основи формування у молодших школярів часових уявлень.
19. Методичні основи вивчення часу, швидкості, відстані та зв'язку між ними.
20. Пропедевтика алгебри в початкових класах: вивчення рівнянь і нерівностей.
21. Пропедевтика алгебри в початкових класах: числові вирази та буквені вирази.
22. Методика ознайомлення учнів із частинами.
23. Формування початкових уявлень про дроби.
24. Ознайомлення учнів з геометричними фігурами та їх найпростішими властивостями (точка, пряма, відрізок, ламана, многокутники, коло, круг тощо). Елементарні геометричні побудови, позначення фігур.
25. Пропедевтика геометрії в початкових класах (геометричні тіла).

Література для підготовки

1. Бантова М.О., Бельнюкова Г.В. і ін. Методика викладання математики в початкових класах. – К., “Вища школа”, 1982.
2. Богданович М.В. Методика розв'язування задач в початковій школі. - К.: Вища школа, 1984.
3. Богданович М.В. Методика викладання математики в початкових класах. – Навч. пос. – 3-є вид., перероб і доп. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 336 с.
4. Корчевська О.П. Навчаємо математики. Методика роботи над задачами. - Тернопіль: Мандрівець, 2008.
5. Моро М.Г., Пишкало А.М. Методика навчання математики в початкових класах. - “К., “Радянська школа”, 1979.
6. Державний стандарт початкової освіти (Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87).

Методика навчання української мови

Вступ. Методика навчання грамоти

Предмет і завдання курсу методики викладання української мови в початкових класах. Наукові основи методики навчання грамоти. Методика навчання грамоти, завдання розділу. Періоди та етапи навчання грамоти, завдання кожного з них. Добукварний період навчання грамоти. Букварний період навчання грамоти, його завдання. Робота з розвитку мовлення у післябукварний період навчання грамоти.

Методика класного та позакласного читання

Курс «Читання» – органічна складова освітньої галузі «Мова і література». Аналіз програми з читання. Читання як вид мовленнєвої діяльності. Види, способи і якості читання. Основні етапи процесу роботи над художніми творами. Методика опрацювання художнього оповідання, казки, байки, науково-популярної статті. Методика опрацювання поетичних творів. Структура уроку читання. Позакласне читання, завдання. Етапи позакласного читання. Особливості методики роботи на кожному з етапів.

Методика вивчення розділу «Знання про мову, мовні вміння»

Лінгвістична основа методики навчання молодших школярів рідної мови з урахуванням взаємозв'язку всіх її аспектів. Формування в учнів уявлень про мову й мовлення. Робота над розділом «Текст» та курсом «Риторика». Методика вивчення основ фонетики та графіки. Методика вивчення розділу «Слово». Методика вивчення розділу «Будова слова». Система роботи над іменником, прикметником. Система роботи над дієсловом, займенником. Система роботи над числівником, прислівником. Система роботи над елементами синтаксису та пунктуації.

Методика вивчення розділу «Правопис»

Орфографія як предмет вивчення. Види орфографічних вправ. Методика роботи над орфографічним правилом. Значення оволодіння орфографією рідної мови. Списування. Навчальні та контрольні диктанти. Методика їх проведення. Типи орфографічних помилок, їх виправлення. Норми оцінювання.

Методика вивчення розділу «Мовленнєва діяльність»

Основні напрямки роботи з мовленнєвої діяльності. Аудіювання, його види. Методика проведення аудіювання. Говоріння як вид мовленнєвої діяльності. Робота над складанням діалогів. Перекази, їх класифікація, методика проведення. Робота над складанням зв'язних висловлювань. Твори, їх класифікація. Етапи процесу творення тексту. Критерії і норми оцінювання творчих робіт.

Складові ефективного управління класом. Інтеграція та інтегроване навчання. Інклюзивна освіта.

Контрольні запитання

1. Аспекти роботи на початковому етапі навчання мови. Звукова система у взаємозв'язку з графічною.
2. Змістові лінії Державного стандарту з читання. Основні завдання уроків читання. Види і способи читання.
3. Змістові лінії Державного стандарту галузі «Українська мова». Методика формування граматичних понять.
4. Читання й письмо як види мовленнєвої діяльності.
5. Звуковий аналітико-синтетичний метод навчання грамоти. Прийоми звукового аналізу й синтезу.
6. Завдання добукварного періоду навчання грамоти. Структура уроку добукварного періоду.
7. Урок вивчення нової букви. Робота за сторінкою букваря.
8. Робота з розвитку мовлення в післябукварний період навчання грамоти.
9. Наочність у період навчання грамоти. Методика навчання письма в букварний період.
10. Основні завдання уроків читання. Види й способи читання.
11. Прийоми роботи над виробленням навичок усвідомленого читання.
12. Прийоми роботи над виробленням навичок швидкого й правильного читання.
13. Виразне читання, прийоми вироблення навичок виразного читання.
14. Читання оповідань.
15. Робота над байкою й казкою.
16. Особливості роботи над поетичними творами.
17. Робота над науково-пізнавальними статтями.
18. Урок узагальнення знань із читання.
19. Методика позакласного читання.
20. Методика опрацювання розділу «Мова й мовлення».
21. Методика опрацювання розділу «Текст».
22. Методика формування граматичних понять.
23. Методика опрацювання елементів синтаксису.
24. Види вправ із синтаксису та пунктуації. Синтаксичний розбір речення.
25. Методика опрацювання елементів лексики.
26. Методика вивчення морфемної будови слова.
27. Система вивчення іменника.
28. Система вивчення прикметника й займенника.
29. Система вивчення дієслова.
30. Вивчення прислівника й прийменника.
31. Типи й структура уроків граматики.
32. Методика вивчення фонетики й графіки.
33. Методика навчання орфографії. Методика роботи над орфографічним правилом.

34. Види орфографічних вправ, методика їх проведення. Орфографічний розбір.
35. Навчальні диктанти, методика їх проведення.
36. Мовленнєва діяльність. Види мовленнєвої діяльності. Аудіювання.
37. Розвиток діалогічного мовлення.
38. Види переказів і методика їх проведення.
39. Контрольні диктанти й контрольне списування.
40. Твори, їх класифікація.

Література для підготовки

1. Коваль Г.П., Іванова Л.І. та ін. Методика читання. Навчальний посібник. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2008.
2. Методика викладання української мови. За редакцією С.І.Дорошенко. - К., 1992
3. Методика викладання української мови в початковій школі: навч.-метод. посіб. [для студ. ВНЗ]/ За наук. ред. М.С.Вашуленка. – К.: Літера ЛТД, 2011. – 364 с.
4. Методика викладання української мови / С.І.Дорошенко, М.С.Вашуленко, О.І.Мельничайко, О.Н.Хорошковська та ін. – [2-е вид., перероб. і допов.]. – К.: Вища шк., 1992, – 398 с.
5. Пехота О.М. Особистісно-орієнтоване навчання: підготовка вчителя / О.М.Пехота, А.М.Старева. – Миколаїв: Іліон, 2006. – 272 с.
6. Навчальні програми для загальноосвітніх навч. зал. із навчанням українською мовою. 1-4 класи.– К.: Освіта», 2011. – С. 10-70.
7. Савченко О.Я. Методика читання у початкових класах / Олександра Яківна Савченко. – К.: Освіта, 2007. – 334 с.
8. Савченко О.Я. Сучасний урок у початкових класах / Олександра Яківна Савченко. – К., 1997. – 256 с.
9. Хорошковська О.Н. Методика навчання української мови у початкових класах. - К.: Промінь, 2006. - 250 с.
10. Державний стандарт початкової освіти (Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87).

Методика навчання природознавства

Розділ 1. Методика навчання природознавства – педагогічна наука

Предмет і завдання методики навчання природознавства. Короткий історичний нарис виникнення та розвитку методики навчання природознавства.

Навчально-виховні завдання курсу природознавства в початковій школі. Загальноосвітні завдання природознавства. Реалізація виховної мети в процесі пізнання природи. Виховне значення природознавства: методика формування в учнів науково-природничої картини світу, знайомство з загальними законами природи, формування екологічної та естетичної культури, патріотичне та валеологічне виховання. Розвиток пізнавальних здібностей учнів під час вивчення природознавства: спостережливості, уваги, логічного мислення, творчих здібностей. Зв'язок природознавства з шкільними дисциплінами. Державні стандарти освіти і їх реалізація в курсі природознавства. Аналіз програм та підручників з природознавства. Особливості змісту природознавчого матеріалу в початковій школі.

Розділ 2. Формування та розвиток природничих уявлень та понять

Знання з природознавства. Основи формування природничих уявлень та понять. Сприймання. Уявлення. Методика формування природознавчих уявлень. Поняття. Методика формування природознавчих понять. Індивідуалізація в процесі навчання природознавства.

Розділ 3. Методи навчання природознавства в початкових класах

Методи організації процесу навчання природознавства. Дидактична суть методу навчання природознавства. Визначення й класифікація методів навчання природознавства. Методична суть методу проблемного навчання. Евристичний та дослідницький метод навчання. Методична різноманітність проблемних завдань. Словесні методи навчання.

Спостереження та його види. Методичні вимоги щодо ведення календаря природи. Практичні методи навчання. Дослід, структура, методика використання дослідів. Практичні роботи з природознавства. Інтерактивні методи навчання природознавству. Характеристика інтерактивних прийомів організації навчання природознавства. Особливості використання дидактичних ігор на різних етапах уроку природознавства. Розвиток критичного мислення на уроках природознавства. Технології проектного навчання. Технологія взаємодії вчителя й учнів під час співробітництва на різних етапах уроку. Значення й місце методів самостійної роботи учнів на уроках природознавства.

Розділ 4. Форми навчання природознавства в початкових класах

Форми організації процесу навчання природознавства. Урок - основна форма організації навчання природознавства. Типологія уроків. Комбінований урок. Предметні уроки. Урок-екскурсія. Узагальнюючий урок. Нестандартний урок. Інтегрований урок.

Домашні завдання учнів і їх організація. Позакласна робота. Зміст, організація й методика різних видів позакласної роботи.

Розділ 5. Форми та методи контролю знань з природознавства

Повторення та оцінка знань, умінь та навичок на уроках природознавства. Види перевірки знань. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи з природознавства.

Розділ 6. Засоби навчання природознавства в початкових класах

Матеріально-технічне оснащення курсу природознавства. Принцип наочності в навчанні. Засоби наочності в процесі навчання природознавству, методика їх використання, загальна характеристика. Класифікація засобів наочності з природознавства для початкової школи: натуральні, образотворчі, аудіовізуальні, моделі, ІКТ. Дидактичні цілі та загальні вимоги до методики використання засобів наочності в процесі навчання природознавства. Підручники природознавства, їх роль у навчальному процесі, особливість підручників природознавства (структура, методичний апарат). Методика роботи з підручником на уроці та в позаурочний час.

Натуральні засоби наочності: об'єкти неживої природи (колекції, окремі зразки) і живої природи (живі рослини й тварини, гербарії, колекції, вологі препарати).

Образотворчі засоби наочності: об'ємні (муляжі), плоскі (навчальні картини, таблиці, фотографії, малюнки, картки). Аудіовізуальні засоби наочності: динамічні, статичні.

Моделі як засоби наочності. Матеріальні моделі: динамічні (телурій), статичні (глобус, рельєфні таблиці). Ідеальні моделі: образні (схематичні малюнки, схеми, карти, план, діаграми, графіки), знаково-символічні, розумові. Електронні засоби наочності. Малювання та креслення схем на уроках природознавства. Методика роботи з планом місцевості та географічною картою.

Розділ 7. Зміст та методика роботи по курсах вивчення природи в початковій школі

Програма навчального предмета «Природознавство» 1-4 класи. Завдання курсу, його зміст. Особливості організації вивчення програмового матеріалу. Методи та прийоми навчання. Вимоги до знань та вмінь (аналіз програми).

Контрольні запитання

1. Предмет і завдання методики навчання природознавства, структура методичної системи.
2. Природничі знання, їх якості та рівні засвоєння.
3. Методи навчання природознавства в початковій школі, їх класифікація.
4. Словесний метод розповідь, класифікація, методичні вимоги до її організації.
5. Методичні вимоги щодо ведення календаря природи.
6. Словесний метод бесіда, класифікація, методичні вимоги до її організації.
7. Спостереження як метод пізнання природи, його структура, види та значення.
8. Дослід як метод пізнання природи, його структура, види та значення.
9. Практична робота як метод пізнання природи, види та значення.

10. Прийоми роботи з підручником, які застосовують при вивченні природознавства.
11. Алгоритм міркування вчителя під час вибору методів навчання до уроків природознавства.
12. Формування природничих уявлень та понять молодших школярів.
13. Форма організації процесу навчання природознавства в початковій школі.
14. Характерні ознаки уроку природознавства в початковій школі.
15. Типи та структура уроків природознавства в початковій школі.
16. Позакласна та позаурочна робота з природознавства в початкових класах.
17. Урок засвоєння нових знань з природознавства, його мета та структура.
18. Комбінований урок природознавства, його мета та структура.
19. Узагальнюючий урок природознавства, його мета та структура.
20. Предметний урок природознавства, його мета та структура.
21. Суть уроку-екскурсії з природознавства.
22. Способи виконання домашніх завдань з природознавства.
23. Засоби наочності на уроках природознавства, їх класифікація, загальні вимоги до їх використання.
24. Методика використання натуральних засобів наочності на уроках природознавства.
25. Методика використання образотворчих засобів наочності на уроках природознавства.
26. Навчальні таблиці, їх види та методика використання на уроках природознавства.
27. Гербарій, його види та методика використання на уроках природознавства.
28. ІКТ на уроках природознавства в початковій школі.
29. Моделі як засоби наочності.
30. Форми та методи контролю знань, умінь та навичок з природознавства.

Літератури для підготовки

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах: Навч. посіб. – 2-ге вид. - К.: Веселка, 1998.
2. Державний стандарт початкової освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87).
3. Навчальна програма з природознавства для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи, 2016.
4. Ліннік О.О. Методики викладання освітньої галузі «Людина і світ». Навч. посіб. – К.: Видавничий дім «Слово», 2010.
5. Нарочна Л.К., Ковальчук Г.В. Методика викладання природознавства: Навчальний посібник – 2-ге видання, - К.: Вища школа, 1990 .